

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**Z A K O N
O ZAŠTITI PRIJAVILACA KORUPCIJE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, mart 2018. godine

ZAKON
O ZAŠTITI PRIJAVILACA KORUPCIJE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.
(Predmet zakona)

(1) Ovim zakonom se uređuje zaštita prijavitelaca korupcije (u daljem tekstu: prijavitelac), postupak prijave korupcije, obim zaštite prijavitelaca, postupci zaštite prava prijavitelaca u slučaju štetnih mjera, obaveze subjekata na koje se odnosi ovaj zakon, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu prijavitelaca.

(2) Cilj ovog zakona je suzbijanje korupcije i osiguranje efikasnog sistema zaštite prijavitelja od bilo kojeg oblika ugrožavanja ili povrede prava prijavitelaca koja bi mogla biti u vezi sa prijavom korupcije.

Član 2.
(Značenje izraza)

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) **„korupcija“** je svako činjenje ili nečinjenje izvršeno zloupotrebom službenih ovlaštenja ili službenog položaja u privatne svrhe, radi sticanja protivpravne imovinske ili bilo koje druge koristi za sebe ili drugoga, koju poduzima odgovorno lice ili lice koje je radno angažirano u javnom ili privatnom sektoru;
- b) **„zaštićeno prijavljivanje“** je interno prijavljivanje ili eksterno prijavljivanje ili, izuzetno, javno objavljivanje ili na drugi način činjenje javno dostupnim, informacija koje na osnovu razumnog uvjerenja prijavioca ukazuju:
- da je izvršen, da je u toku ili će se izvršiti akt korupcije;
 - na aktivnosti koje se poduzimaju u cilju prikrivanja bilo koje gore opisane stvari;
- c) **„odgovorno lice“** je lice u organu javne uprave, privrednom društvu ili u drugom pravnom licu kojem je s obzirom na njenu dužnost ili na osnovu posebnog ovlaštenja povjeren određeni krug poslova koji se odnose na primjenu zakona ili propisa donesenih na osnovu zakona, ili općeg akta organa javne uprave, privrednog društva ili drugog pravnog lica u upravljanju i rukovanju imovinom, ili se odnose na rukovođenje proizvodnjom ili nekom drugom privrednom djelatnošću ili na nadzor nad njima;
- d) **„ovlašteno lice“** je lice ovlašteno od strane odgovornog lica za postupanje po prijavama;
- e) **„interno prijavljivanje“** je prijavljivanje kojim prijavitelac obavještava odgovorno ili ovlašteno lice o činjenicama na osnovu kojih sumnja da je kod subjekta kojim odgovorno lice rukovodi, pokušana ili izvršena korupcija;

f) **„eksterno prijavljivanje“** je prijavljivanje kojim prijavitelj obavještava organe nadležne za provođenje inspeksijskog nadzora, organe unutrašnjih poslova, tužilaštvo, Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine ili organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom ljudskih prava i/ili borbom protiv korupcije o činjenicama na osnovu kojih sumnja da je pokušana ili izvršena korupcija;

g) **„poseban oblik zaštićenog prijavljivanja“** je prijavljivanje objavljivanjem putem sredstava javnog informiranja ili na drugi način činjenje javno dostupnim informacija koje ukazuju da je pokušana ili izvršena korupcija;

h) **„prijavitelj“** je lice koje u dobroj vjeri vrši zaštićeno prijavljivanje ili poduzima radnje u svrhu zaštićenog prijavljivanja, a pod kojim se naročito smatra lice koje je zaposleno ili je bilo zaposleno u subjektima javnog ili privatnog sektora u smislu člana 1. ovog zakona, bilo da je zaposlenje stalno ili privremeno, ili je na bilo koji način angažirano u subjektima javnog ili privatnog sektora;

i) **„štetna radnja“** je svaka radnja kojom se prema prijaviocu ili licu koje se smatra prijaviocem ili članu njegove porodice, neposredno ili posredno različito postupajući, uključujući naročito svako isključivanje ili ograničavanje mogućnosti učestvovanja u konkursima za zapošljavanje ili unapređenje, prestanak radnog odnosa, premještanje, isključivanje ili ograničavanje mogućnosti stručnog obrazovanja i usavršavanja, lošiju ocjenu rada, lošije uslove i zahtjeve rada, suspenziju sa poslova i plaće, vraćanje na nižu kategoriju u okviru radnih mjesta, izostanak poslovnog angažmana, stvaranje radnih uslova kojima bi se zaposlenik odvratio od zaštićenog prijavljivanja, uznemiravanje, mobing, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da prijaviocu ili licu koje se smatra prijaviocem ili članu njegove porodice, onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnom osnovu prava i sloboda u svim oblastima javnog života, a koja se može dovesti u neposrednu ili posrednu vezu sa prijavljivanjem.

Član 3. (Načelo društvene odgovornosti)

Svako lice ima pravo da, u dobroj vjeri, prijavi bilo koji oblik korupcije u javnom ili privatnom sektoru, za koji sazna na bilo koji način.

Član 4. (Načelo zabrane sprečavanja prijavljivanja korupcije)

Zabranjeno je sprečavanje prijavljivanja korupcije a svaka odredba općeg ili pojedinačnog akta kojim se sprečava prijavljivanje korupcije ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 5. (Načelo zaštite prijavitelja)

Prijavilac je zaštićen na osnovu ovog zakona i ne smije imati štetne posljedice zbog prijave korupcije učinjene u dobroj namjeri.

Član 6.
(Načelo zabrane zloupotrebe prijavljivanja korupcije)

Zabranjena je zloupotreba prijavljivanja korupcije dostavljanjem informacija za koje prijavitelj u momentu prijavljivanja zna da nisu istinite.

Član 7.
(Načelo obaveznosti postupanja po prijavi)

U slučaju prijave korupcije, odgovorno ili ovlašteno lice dužno je poduzeti sve mjere u cilju otkrivanja, sprječavanja, suzbijanja i kažnjavanja svih oblika korupcije i mjere za zaštitu prijavitelja koji u dobroj vjeri prijavljuju korupciju.

Član 8.
(Prijava u dobroj vjeri)

Prijava u dobroj vjeri je prijava koja sadrži činjenice na osnovu kojih prijavitelj sumnja da je pokušana ili izvršena korupcija o kojima ima saznanja i koje smatra istinitim.

Član 9.
(Načelo efikasnosti)

Postupak u vezi sa zaštitom prijavitelja je hitan i provodi se bez odgađanja.

II. PRIJAVA KORUPCIJE

Član 10.
(Pravo prijavljivanja bez straha od štetnih radnji)

Niko ne može biti izložen štetnoj radnji zbog toga što je na osnovu dobre vjere prijavljeno ili što su poduzete radnje u svrhu prijavljivanja korupcije, čak i ako se kasnije navodi prijave ne pokažu tačnim.

Član 11.
(Pojam prijave)

Prijava korupcije je pismeno ili usmeno obavještenje koje sadrži podatke o korupciji.

Član 12.
(Vrste zaštićenog prijavljivanja)

Vrste zaštićenog prijavljivanja su:

- a) interno prijavljivanje i
- b) eksterno prijavljivanje.

Član 13.
(Sadržaj prijave)

- (1) Prijava sadrži:
 - a) opis činjenja ili nečinjenja koje predstavlja korupciju,
 - b) činjenice i okolnosti na osnovu kojih prijavitelj sumnja da je pokušana ili izvršena korupcija.
- (2) Prijava sadrži i podatke o licu za koje postoji sumnja da je izvršilo korupciju, ukoliko prijavitelj ima informacije o tome u momentu podnošenja prijave.
- (3) Uz prijavu, prijavitelj dostavlja sve informacije i dokaze iz kojih proizilazi sumnja da je pokušana ili izvršena korupcija, ukoliko je u posjedu takvih informacija i dokaza.

Član 14.
(Interno prijavljivanje)

- (1) Internom prijavom prijavitelj obavještava odgovorno ili ovlašteno lice o činjenicama na osnovu kojih sumnja da je kod subjekta kojim odgovorno lice rukovodi, pokušana ili izvršena korupcija.
- (2) Nakon prijema prijave odgovorno ili ovlašteno lice dužno je utvrditi da li prijava ispunjava uslove propisane odredbom člana 13. ovog zakona.
- (3) Ukoliko odgovorno ili ovlašteno lice utvrdi da prijava nije potpuna pozvat će prijavioca da prijavu dopuni u smislu odredbe člana 13. ovog zakona.
- (4) Ukoliko prijavitelj ne postupi u smislu odredbe stava (3) ovog člana odgovorno ili ovlašteno lice nije dužno postupiti po navedenoj prijavi.
- (5) Odgovorno ili ovlašteno lice dužno je postupati i po anonimnim prijavama.

Član 15.
(Obaveza odgovornog ili ovlaštenog lica)

- (1) Nakon što utvrdi da prijava iz člana 14. ovog zakona sadrži sve zakonom propisane elemente odgovorno ili ovlašteno lice dužno je:
 - a) postupiti po prijavi bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema prijave,
 - b) bez odgađanja osigurati zaštitu ličnih podataka i anonimnost prijavioca,
 - c) poduzeti radnje u cilju otkrivanja, sprečavanja, suzbijanja i kažnjavanja korupcije,
 - d) bez odlaganja poduzeti mjere i aktivnosti kojima će se spriječiti ili otkloniti akt činjenja ili nečinjenja ako je utvrđeno nastupanje štetne radnje,
 - e) osigurati zaštitu i ostvarivanje prava prijavioca,

- f) poduzeti mjere na utvrđivanju disciplinske i materijalne odgovornosti lica koje je izvršilo korupciju,
 - g) obavijestiti prijavioca o mjerama i aktivnostima poduzetim po podnesenoj prijavi u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva za dostavljanje obavještenja,
 - h) dostaviti prijaviocu odluku ili obavještenje o ishodu postupka u roku od osam dana od dana okončanja postupka po prijavi,
 - i) prijavu bez odgađanja proslijediti organu ovlaštenom za inspekcijski nadzor ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje prekršaja,
 - j) prijavu bez odgađanja proslijediti nadležnom organu ukoliko sumnja da prijava ukazuje na izvršenje krivičnog djela.
- (2) Odgovorno ili ovlašteno lice dužno je dostavljati godišnje izvještaje Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine.
- (3) Federalni ministar pravde dužan je u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti uputstvo o postupanju sa prijavom korupcije i osiguranju zaštite prijavioca.
- (4) Uputstvom iz stava (3) ovog člana posebno će se regulirati način postupanja sa prijavom te način ostvarivanja prava prijavioca i obaveza odgovornog ili ovlaštenog lica.
- (5) Uputstvo iz stava (3) ovog člana dužne su primjenjivati sva pravna lica u Federaciji Bosni i Hercegovini.

Član 16. **(Eksterno prijavljivanje)**

- (1) Eksterno prijavljivanje vrši se u slučaju da:
- a) postupak po internom prijavljivanju iz člana 15. ovog zakona traje duže od 30 dana od dana prijema prijave ili
 - b) prijavitelj smatra da je postupak po prijavi iz člana 15. ovog zakona bio nepravilan ili
 - c) prijavitelj ima razloga da vjeruje da se odgovorno ili ovlašteno lice kojem se podnosi prijava iz člana 14. ovog zakona može direktno ili indirektno dovesti u vezu sa korupcijom.
- (2) Ukoliko posebnim zakonom nije propisana obaveza postupanja po prijavi, organ kojem je dostavljena prijava u skladu sa stavom (1) ovog člana dužan je u roku od osam dana od dana prijema postupiti po dostavljenoj prijavi.
- (3) Ukoliko organ iz stava (2) ovog člana nije nadležan za postupanje po dostavljenoj prijavi dužan je u roku od osam dana od dana prijema prijavu dostaviti nadležnom organu i o istom obavijestiti prijavitelja.

Član 17. **(Poseban oblik zaštićenog prijavljivanja)**

- (1) Izuzetno, zaštićenim prijavljivanjem smatra se i objavljivanje putem sredstava javnog informiranja ili na drugi način činjenje javno dostupnim informacija koje ukazuju da je pokušana ili izvršena ili da je u toku korupcija.

(2) O zaštićenom prijavljivanju u smislu ovoga člana će se raditi ako prijavitelj to čini na osnovu dobre vjere i opravdane sumnje:

- a) da će nastupiti štetne mjere ili druge štetne posljedice,
- b) da, ukoliko izvrši interno ili eksterno prijavljivanje neće biti poduzeta adekvatna reakcija, ili da će dokazi i informacije biti prikriveni ili uništeni, ili,
- c) ako prema saznanjima prijavioca, na osnovu internog ili eksternog prijavljivanja, u razumnom roku nije poduzeta adekvatna reakcija.

(3) Prijavlivanje iz stava (1) ovog člana se ne može izvršiti u slučaju da prijava sadrži tajne podatke u smislu odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine.

III. ZAŠTITA PRIJAVILACA

Član 18. (Interna zaštita)

(1) Postupak interne zaštite pokreće lice koje trpi štetne radnje iz člana 2. tačka i) ovog zakona, podnošenjem zahtjeva odgovornom licu.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana saznanja za štetnu radnju, a najkasnije u roku od godinu dana od dana nastanka štetne radnje.

(3) Odgovorno lice je obavezna odlučiti o zahtjevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) U slučaju da odgovorno lice utvrdi osnovanost zahtjeva iz stava (1) ovog člana dužno je bez odlaganja poduzeti mjere i aktivnosti kojima će se otkloniti akt činjenja ili nečinjenja koje je utvrđeno kao štetna radnja.

Član 19. (Eksterna zaštita)

(1) Postupak eksterne zaštite pokreće lice koje trpi štetne radnje iz člana 2. tačka i) ovog zakona podnošenjem tužbe nadležnom sudu.

(2) Tužba iz stava (1) ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana saznanja za štetnu radnju, a najkasnije u roku od godinu dana od dana nastanka štetne radnje.

(3) Ukoliko prijavitelj nije zadovoljan odlukom ili obavještenjem koju je donijela odgovorno lice u postupku interne zaštite ili ukoliko odgovorno lice ne donese odluku ili obavještenje u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva iz člana 18. ovog zakona, prijavitelj može tražiti sudsku zaštitu u daljnjem roku od 30 dana od dana prijema te odluke ili obavještenja, odnosno od dana isteka tog roka.

(4) Tužilac može zahtijevati eksternu zaštitu i kada nije prethodno tražio internu zaštitu.

(5) Tužba nije dopuštena ukoliko je u toku postupak interne zaštite.

(6) U odluci kojom se usvaja tužbeni zahtjev, sud nalaže tuženom da uplati troškove sudske takse na račun proračuna iz kojeg se finansira sud, kao i da uplati ostale troškove postupka prema odluci suda.

Član 20. (Mjesna nadležnost)

U postupku sudske zaštite prava prijavitelaca i prava drugih lica koja trpe štetnu radnju mjesno je nadležan općinski sud prema mjestu nastanka štetne radnje ili prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta tužioca.

Član 21. (Rokovi u postupku eksterne zaštite)

(1) Tužba sa priložima se dostavlja tuženom na odgovor u roku od 15 dana od dana prijema blagovremene i potpune tužbe.

(2) Neblagovremenu i nepotpunu tužbu sud će zaključkom odbaciti.

(3) Po prijemu tužbe sa priložima tuženi je obavezan najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema blagovremene i potpune tužbe dostaviti sudu pismeni odgovor na tužbu.

(4) Postupak sudske zaštite je hitan i prvostepeni sud obavezan je donijeti odluku u roku od 90 dana od dana podnošenja tužbe.

(5) Ukoliko postupajući sudija ne donese odluku u roku iz stava (4) ovog člana, obavezan je obavijestiti predsjednika suda o razlozima nepostupanja, odnosno prekoračenja roka.

Član 22. (Shodna primjena propisa)

Na pitanja postupka sudske zaštite koja nisu regulirana ovim zakonom, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

Član 23. (Tužbeni zahtjev)

(1) Tužbom za zaštitu prava u vezi sa prijavom korupcije prijavitelj traži da se utvrdi da je u vezi sa prijavom korupcije došlo do ugrožavanja ili povrede njegovih prava ili da je stavljen u nepovoljniji položaj, odnosno da je nastala štetna radnja iz člana 2. tačka i) ovog zakona, te postavlja jedan ili više sljedećih zahtjeva:

a) da sud poništi konkretan akt, zabrani vršenje ili ponavljanje radnje ili naloži poduzimanje drugih konkretnih mjera i radnji radi uklanjanja štetne radnje, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja,

b) naknadu materijalne i nematerijalne štete od tuženog,

c) objavljivanje presude donesene u tom postupku u sredstvima javnog informiranja, na teret tuženog.

(2) Tuženi ima pravo protivtužbom ili posebnom tužbom tražiti da se utvrdi da je prijavitelj izvršio zloupotrebu prijavljivanja, kao i istaknuti zahtjeve iz stava (1) tač. b) i c) ovog člana.

Član 24. (Teret dokazivanja)

(1) Tužilac je obavezan učiniti vjerojatnim da je akt, činjenje ili nečinjenje, koji su označeni kao štetna radnja, a kojom je došlo do ugrožavanja ili povrede prava tužioca, odnosno kojim je stavljen u nepovoljniji položaj u uzročno-posljedičnoj vezi sa prijavom korupcije.

(2) Teret dokazivanja je na tuženom koji dokazuje zakonitost, svrsishodnost i objektivnu opravdanost ili nepostojanje akta, činjenja ili nečinjenja koji su u tužbi označeni kao štetna radnja.

(3) U slučaju podnošenja protivtužbe, u skladu sa članom 23. stav (2) ovog zakona, važe opća pravila o teretu dokazivanja shodno odredbama Zakona o parničnom postupku.

Član 25. (Mjere osiguranja)

Tužilac može podnijeti sudu prijedlog za izricanje mjera osiguranja prava prije pokretanja postupka eksterne zaštite prava ili tokom tog postupka.

Član 26. (Vrste mjera osiguranja)

Mjere osiguranja su:

- a) odgađanje izvršenja akta odgovornog lica,
- b) nalog odgovornom licu da zabrani i osigura zabranu vršenja štetne radnje,
- c) nalog odgovornom licu da poduzme radnje radi otklanjanja posljedica štetnih radnji, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja.

Član 27. (Uslovi za izricanje mjera osiguranja)

(1) Mjera osiguranja može se odrediti ukoliko sud ocijeni da je to opravdano, a naročito ako predlagač osiguranja učini vjerovatnim postojanje posljedica štetnih radnji i učini vjerovatnim:

- a) da je zbog toga ugrožena egzistencija predlagača osiguranja ili članova njegove porodice ili
- b) da postoji opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja mogao spriječiti ili znatno otežati ostvarivanje prava predlagača osiguranja ili mu nanijeti štetu na drugi način.

(2) Predlagač osiguranja oslobođen je od prethodnog snošenja troškova u postupku osiguranja i davanja jemstva, kao uslova za određivanje i provođenje mjere osiguranja.

Član 28.
(Rješenje o izricanju mjere osiguranja)

(1) O prijedlogu za izricanje mjere osiguranja sud odlučuje rješenjem u roku od osam dana od dana prijema prijedloga.

(2) Protiv rješenja iz stava (1) ovog člana dozvoljena je žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(3) Žalba iz stava (2) ovog člana ne odgađa izvršenje rješenja.

(4) Ukoliko je mjera osiguranja određena prije podnošenja tužbe, rješenjem iz stava (1) ovog člana određuje se rok ne duži od 30 dana u kojem je predlagač obavezan podnijeti tužbu i dostaviti sudu dokaz da je pokrenuo postupak eksterne zaštite.

Član 29.
(Pravni lijekovi u postupku eksterne zaštite)

(1) Protiv prvostepene odluke suda dopuštena je žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke suda.

(2) Drugostepeni sud obavezan je donijeti odluku u roku od 45 dana od dana prijema spisa.

(3) Protiv drugostepene odluke suda uvijek je dopuštena revizija.

IV. KAZNE NE ODREDBE

Član 30.
(Prekršaji odgovornog ili ovlaštenog lica u postupku internog prijavljivanja)

Novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 KM kaznit će se odgovorno ili ovlašteno lice koje u postupku internog prijavljivanja:

- a) odbije da primi prijavu,
- b) ne postupi blagovremeno po prijavi,
- c) blagovremeno ne obavijesti podnosioca prijave o ishodu podnesene prijave,
- d) ne osigura zaštitu ličnih podataka i anonimnost prijavioca.

Član 31.
(Prekršaji odgovornog lica u postupku interne zaštite)

Novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 KM kaznit će se odgovorno lice koje u postupku interne zaštite:

a) ne poduzme mjere na osiguranju zaštite prava prijavioca, u okviru svojih ovlaštenja, a u skladu sa odredbama ovog zakona,

b) ne poduzme mjere predviđene ovim zakonom za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti lica koje je izvršilo korupciju.

Član 32.

(Prekršaji odgovornog lica u postupku eksterne zaštite)

Novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 KM kaznit će se odgovorno lice koje u postupku eksterne zaštite:

a) ne postupi u skladu sa rješenjem iz člana 28. stav (1) ovog zakona,

b) ne poduzme mjere na uklanjanju posljedica štetne radnje utvrđene presudom suda kojim je tužbeni zahtjev usvojen.

Član 33.

(Zloupotreba prijavljivanja korupcije)

Novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 KM kaznit će se prijavitelj koji u momentu podnošenja prijave zna da nisu istinite informacije koje dostavlja ili prijavljivanje uslovljava imovinskom ili drugom koristi kao nagradom ili naknadom za dostavljanje informacija i dokaza o korupciji.

Član 34.

(Prihod od novčanih kazni)

Prihodi od novčanih kazni izrečenih u skladu sa ovim zakonom pripadaju Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 35.

(Nadzor)

Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove.

V. STUPANJE NA SNAGU

Član 36.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

O B R A Z L O Ž E N J E
ZAKONA O ZAŠTITI PRIJAVILACA KORUPCIJE
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. – USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o zaštiti prijavilaca korupcije u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon) sadržan je u odredbama člana IV.A.20.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojoj je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

Treba spomenuti i odredbu iz člana IV.C.3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojoj će pravila postupka, potrebna da bi se osigurala jednakost u postupanju kao i osnovni principi pravičnosti u postupcima pred sudovima biri uređena zakonima Federacije. Kako zakon predviđa da se zaštita prijavilaca korupcije osigurava i u okviru postojećih sudskih postupaka onda se jasno može uočiti kako se u citiranoj odredbi nalazi dodatni ustavni osnov za donošenje ovog zakona.

II. - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje Zakona se ogledaju u činjenici kako u Federaciji Bosne i Hercegovine trenutno ne postoje efikasni pravni, a niti institucionalni mehanizmi kojima bi se osigurala efikasna zaštita lica koja bi se odlučila prijaviti korupciju. Takvo stanje direktno pogoduje počiniocima radnji koje imaju obilježja korupcije, jer se radi o pojavama koje su ionako karakteristične po tajnovitosti. Nadležni organi u praksi teško dolaze do saznanja da se zaista desila neka koruptivna radnja uglavnom iz razloga što postoji bojazan kod lica koja imaju takva saznanja da bi mogla biti izložena nekom vidu štetne radnje. U rijetkom broju slučajeva gdje su se pojedinci odlučili prijaviti korupciju u svojim radnim sredinama u pravilu su bili izloženi različitim negativnim reakcijama koje se zajednički mogu nazvati odmazda (prestanak radnog odnosa, mobing, prijetnje, stavljanje u lošije radne uslove, zabrana napredovanja u službi i drugi vidovi diskriminacije). Osim toga, nadležni pravosudni organi u suštini ne uspijevaju osigurati efikasnu zaštitu takvih lica, primarno usljed činjenice kako u Federaciji Bosne i Hercegovine ne postoji zakonski ustanovljeno pravo na zaštićeno prijavljivanje, a koji nedostatak se nastoji otkloniti usvajanjem ovog zakona. Krajnja namjera predlagača je da se javnosti, odnosno građanima pošalje jasna poruka kako će država putem zakonskih normi i uspostavljenih institucija uložiti sve moguće napore da pruži adekvatnu i efikasnu zaštitu licima koja se odluče prijaviti korupciju, bez straha da će usljed toga biti izloženi bilo kojim radnjama odmazde. Time se ispunjava opći, univerzalni standard zaštite pojedinaca koji su u dobroj namjeri iznijeli svoja saznanja o počinjenju korupcije i drugih proptivpravnih ponašanja kojima se ugrožava opći interes.

Usvajanjem ovog zakona se istovremeno izvršavaju međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine i to u odnosu na sljedeće međunarodne dokumente: Konvencija za borbu protiv korupcije Ujedinjenih naroda iz 2003. godine (ratificirana Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 26. oktobra 2006. godine) objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, Međunarodni ugovori“, broj 05/06; Krivičnopravna i Građanskopravna konvencija o korupciji Vijeća Evrope (ETS broj 173

i 174, obje ratificirane odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 11. maja 2001. godine) objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, Međunarodni ugovori“, broj 03/01. Također, usvajanjem ovog zakona izvršile bi se Preporuke CM/Rec (2014)7 Odbora ministara Vijeća Evrope, kao i GRECO Preporuke za Bosnu i Hercegovinu.

III. - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Ovaj zakonski nacrt sadrži pet posebnih poglavlja kojima na sveobuhvatan način uređuje oblast prijavljivanja korupcije kao i zaštite prijavitelaca korupcije.

U prvom poglavlju pod nazivom „Opće odredbe“ uređuje se pitanje predmeta i cilja donošenja ovog zakona. Poglavlje također utvrđuje načela ovog zakona te konstituira sljedeća načela: načelo društvene odgovornosti, načelo zabrane sprečavanja prijavljivanja korupcije, načelo zaštite prijavitelaca, načelo zloupotrebe prijavljivanja korupcije, načelo obaveznosti postupanja po prijavi, načelo prijave u dobroj vjeri i načelo efikasnosti.

Poglavlje također sadrži definicije pojmova koji se koriste u ovom zakonskom nacrtu i to definiciju: korupcije, zaštićenog prijavljivanja, odgovornog lica, ovlaštenog lica, internog prijavljivanja, eksternog prijavljivanja, posebnog oblika zaštićenog prijavljivanja, prijavioca i štetne radnje. Ostvarivanjem svoje funkcije općih odredbi ovo poglavlje utvrđuje osnovna načela ovog zakonskog nacrta te preciziranjem pojedinih termina jasno ukazuje na koncept prijave korupcije i koncept zaštite prijavitelja korupcije. Osnovno opredjeljenje ovog zakonskog nacrta jeste osiguranje adekvatne zaštite prijavitelaca korupcije bez obzira da li se koruptivna radnja odnosi na privatni ili javni sektor. Također, ovaj zakonski nacrt ostvaruje zaštitu ne samo prijavitelaca korupcije nego i zaštitu drugih lica povezanih sa prijaviocem korupcije ukoliko iste trpe posljedice štetnih radnji (članovi porodice prijavioca korupcije, kao i lica koja se smatraju prijaviocem korupcije).

Drugo poglavlje ovog zakonskog nacrta pod nazivom „Prijava korupcije“ propisuje pojam prijave, interno i eksterno prijavljivanje i poseban oblik zaštićenog prijavljivanja, sadržaj prijave i obaveze odgovornog ili ovlaštenog lica povodom internog prijavljivanja. Ovim poglavljem se jasno i precizno ukazuje na uslove i postupke prilikom prijavljivanja korupcije kao i obaveze odgovornih ili ovlaštenih lica za postupanje po internoj prijavi. Navedene odredbe na vrlo jednostavan i svima razumljiv način definiraju mehanizme prijavljivanja koruptivnih radnji unutar pravnih lica u kojima se korupcija dešava. Također se na vrlo jednostavan i svima razumljiv način definiraju uslovi za eksterno prijavljivanje korupcije koje podrazumijeva prijavljivanje institucijama nadležnim za provođenje zakona. Ovo poglavlje sadrži i odredbe o posebnom obliku prijavljivanja korupcije putem sredstava javnog informiranja kao izuzetan oblik prijavljivanja korupcije.

Treće poglavlje ovog zakonskog nacrta pod nazivom „Zaštita prijavitelaca“ sadrži odredbe kojima se osigurava zaštita prijavioca korupcije (ili s njim povezanih lica) u postupku interne i eksterne zaštite. Posebno je bitno izdvojiti odredbe o postupku eksterne zaštite kojima je u potpunosti prihvaćen koncept sudske zaštite prijavioca korupcije i to kroz podnošenje tužbe nadležnom sudu. Sudska nadležnost u ovom postupku ostvaruje se kroz mogućnost suda da na osnovu odredbe člana 23. stav (1):

- poništi konkretan akt, zabrani vršenje ili ponavljanje radnje ili naloži poduzimanje drugih konkretnih mjera i radnji radi uklanjanja štetne radnje, uključujući i uspostavljanje prijašnjeg stanja;
- utvrdi naknadu materijalne i nematerijalne štete od tuženog;
- objavi presudu donesenu u tom postupku u sredstvima javnog informiranja, na teret tuženog.

U sudskom postupku teret dokazivanja u odnosu na zakonitost, svrsishodnost i objektivnu opravdanost ili nepostojanje akta, činjenja ili nečinjenja koji su u tužbi označeni kao štetna radnja je na tuženom. Radi sprječavanja trpljenja štetnih mjera po prijavioca korupcije u ovom poglavlju su posebno propisane mjere, vrste i uslovi za izricanje mjera osiguranja. Mjere osiguranja izriče sud na osnovu prijedloga tužioca. Radi ostvarivanja načela efikasnosti iz Općeg dijela ovog zakona, utvrđeni su kratki rokovi za postupanje nadležnih organa u cilju ostvarivanja adekvatne zaštite prijavitelaca korupcije.

Zakonski nacrt sadrži i posebno poglavlje pod nazivom „Kaznene odredbe“ kojima se u skladu sa odredbama Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine propisuju prekršaji koje mogu počinuti odgovorna ili ovlaštena lica u smislu odredbi ovog zakona. Za navedena kršenja propisa utvrđen je raspon kazni od 5.000 do 15.000 KM. Također, je utvrđena nadležnost Federalne uprave za inspeksijske poslove u smislu pokretanja prekršajnog postupka odnosno provođenja nadzora nad kaznenim odredbama ovog zakona.

IV. - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.